

Keiroute Park Kanaalzoom

Park Kanaalzoom ligt aan de zuid- en westrand van de wijk Hatert. Het park is door de gemeente en samen met bewoners ingericht.

Al wandelend door het park maakt u een ontdekkingstocht in het groen. Tien grote keien met informatiebordjes markeren de wandelroute. Gaandeweg krijgt u steeds meer informatie over het park, het water, het groen en de prachtwijk Hatert.

De route met meer achtergrondinformatie kunt u downloaden op www.nijmegen.nl/keiroutehatert.

De route gaat vanaf de Angerensteinstraat langs het Maas-Waalkanaal en buigt ter hoogte van de Malderburchtstraat af om langs die straat verder te gaan tot aan de Ruys de Beerenbrouckstraat.

Plattegrond keiroute

Kei 1: Het dorp Hatert

Tot in de jaren 60 van de vorige eeuw was Hatert een dorp dat op enkele kilometers van de stad Nijmegen lag. Aan de Hatertseweg staan nu nog enkele boerderijen uit die tijd. Waar nu de kruising ligt van de Couwenbergstraat, Hatertseweg en Vossendijk was vroeger het dorpsplein. De kerk die vroeger op het dorpsplein stond, werd in 1967 gesloopt bij de aanleg van de nieuwe brug over het Maas-Waalkanaal: de Hatertsebrug, die u vanaf hier ziet liggen.

De H. Antonius Abt

De naam van de kerk en parochie was H. Antonius Abt. De pastorie lag links van de kerk in het Kerkstraatje (Hatert). Deze straatnaam is met ingang van 1 februari 1964 gewijzigd in Angerensteinstraat.

Hatert in een ver verleden

Al in de Romeinse tijd moet er in Hatert bewoning zijn geweest, gezien een aantal opgravingen aan het einde van de 20e eeuw. Zo is er een grafveld uit de Romeinse tijd ontdekt tijdens voorbereidende werkzaamheden voor de aanleg van het industrieterrein Winkelsteeg, aan de noordrand van Hatert.

De naam Hatert kent meerdere vormen en vermeldingen daarvan zijn terug te vinden tot in de 14e eeuw: In Hautert (1310), pago Hatert (1375) in parochia de Hautart (1437).

Hatert heeft zijn naam gegeven aan het adellijk geslacht Ten Haltert of Ten Hautert die in het gebied leefde; een vroege vermelding is Rudolf van der Hautert (1424).

In de buurt van Hatert stonden drie versterkte landhuizen: Huis Hatert, Duckenburg en de Hulzen. Deze landhuizen werden gebruikt bij belegeringen van Nijmegen. Van het oude Huis Hatert dat in de 14e eeuw is gebouwd, is nu de toren nog het enige zichtbare deel. Huis Hatert staat aan de Vossenhof 40 in het noordelijke deel van Hatert.

Huize Duckenburg ligt in de wijk Lankforst. Huis Hulzen is omstreeks 1880 afgebroken. Op de plaats van de oprijlaan ligt nu de Hulzenseweg (wijk Goffert).

Hatertseweg, voorheen Dorpstraat (Hatert), rond 1935

De H. Antonius Abt op de Hatertseweg, 1960

De afbraak van de toren van de H. Antonius Abt (links), Huis Hatert, 1919 (rechts)

Kei 2: Maas-Waalkanaal

In 1920 is men begonnen met de aanleg van het Maas-Waalkanaal. Ruim zeven jaar lang werd eraan gegraven. Op 27 oktober 1927 werd het kanaal door Koningin Wilhelmina (de grootmoeder van koningin Beatrix) geopend.

Het Maas-Waalkanaal is ongeveer 13,5 kilometer lang en loopt vanaf de Waal bij Weurt, ten westen van Nijmegen, naar het zuiden en eindigt bij de Maas in Heumen. Voor die tijd moest de scheepvaart een omweg maken van ongeveer 100 km om van Heumen naar Nijmegen te komen.

De aanleg van het kanaal had niet alleen grote gevolgen voor het dorp Hatert maar ook voor een aantal dorpjes in de omgeving. Zo werd het dorp Neerbosch door het kanaal in tweeën gedeeld.

De oorspronkelijke brug uit 1926 werd op 10 mei 1940 deels verwoest. Op 17 september 1944 werd de brug opnieuw opgeblazen. De herstelde brug werd in september 1946 geopend. In 1972 is de huidige Hatertsebrug gebouwd.

In 2007 en 2008 zijn enkele bruggen 25 tot 35 cm opgehoogd zodat het waterpeil in het kanaal kan worden verhoogd. Dit gebeurt in 2010. Hierdoor kunnen grotere schepen met vier lagen containers gebruik maken van het kanaal.

Aan de overkant van het kanaal, grenzend aan de wijk Weezenhof, ligt een fabriek waar ze betonnen rioleringen en bestratingsmaterialen maken: de Nijmeegse Betonindustrie De Hamer.

Bouw van de Hatertsebrug, 1972

Kei 3: Bomen

In het park staan enkele oude en bijzondere bomen. Hier bij het kanaal staan zes, meer dan honderd jaar oude zomereiken. Ze zijn al in 1910, nog voor de aanleg van het kanaal, geplant.

In het groen in de Nijenrodestraat ter hoogte van de de Muiderslotstraat, staat een bijzondere appelboom: een Glorie van Holland. Deze boom is in 2010 geschonken door minister Gerda Verburg van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

De wijk Hatert heeft van het rijk en van woningcorporaties geld gekregen om te investeren in sociale zaken en in groen. Dit park is onder andere met dat geld aangelegd.

In de Malderburchtstraat zijn in 2010 lindebomen geplant. Op de hoek met de Hatertseweg (Malden) staan enkele monumentale kastanjabomen.

De oude kastanjabomen hoorden bij de bebouwing op het grondgebied van de gemeente Heumen die in de 20e eeuw is verdwenen. In de 19e eeuw stond hier brouwerij De Vogelzang.

Kei 4: Spelen in het park

Op verschillende plekken in het park zijn spelelementen voor jong en oud. Spannende speeltoestellen zijn de stormbaan en de kabelbaan. Her en der liggen natuurlijke speelaanleidingen zoals boomstammen en grote keien. Spelen met water kan bij de handpomp of bij de schuif in de wadi ter hoogte van de Nijenrodestraat.

In het groen in de Nijenrodestraat en aan het einde van de Malderburchtstraat ter hoogte van de Ruys de Beerenbrouckstraat, liggen jeu de boules banen.

Kei 5: Park Kanaalzoom

Park Kanaalzoom ligt aan de zuid- en westrand van de wijk Hatert. Het park is door de gemeente en samen met bewoners ingericht.

Al wandelend door het park maakt u een ontdekkings- tocht in het groen. Tien grote keien met informatiebordjes markeren de wandelroute. Gaandeweg krijgt u steeds meer informatie over het park, het water, het groen en de prachtwijk Hatert.

De route met meer achtergrondinformatie kunt u downloaden op www.nijmegen.nl/keiroutehatert.

De route gaat vanaf de Angerensteinstraat langs het Maas-Waalkanaal en buigt ter hoogte van de Malderburchtstraat af om langs die straat verder te gaan tot aan de Ruys de Beerenbrouckstraat.

Kei 6: Water klatert in Hatert

Het regenwater wordt in Hatert op veel plekken niet meer via het vuilwaterriool afgevoerd. Regenwater is schoon en hoeft niet naar de waterzuivering maar kan direct de grond in. Het wordt daarom steeds vaker losgekoppeld van het vuilwaterriool. Dit noemen we afkoppelen. Hiermee ontlasten we het riool dat anders bij hevige buien zou overstromen en het grondwater wordt op natuurlijke wijze aangevuld.

Flatgebouwen, straten en woningen in en rond het park zijn voor een groot deel afgekoppeld. Het regenwater wordt opgevangen in regenwaterriolen en afgevoerd naar verlaagde groenstroken (wadi's) in de straten en in het park. Daar kan het water de grond in zakken.

Grondwatermeter

In het groen in de Nijenrodestraat staat een grondwatermeter. Het is een buis die met zijn voeten in het grondwater staat. Aan de hoogte van de dobber in de buis kun je op de meetlat zien hoe hoog of hoe laag het grondwater staat. Bij de grondwatermeter zelf vindt u meer informatie.

Het riool in Hatert

De wijk Hatert heeft, net als het grootste deel van Nijmegen, een zogenaamd gemengd rioolstelsel. Huishoudelijk afvalwater en regenwater van daken en wegen worden via dit stelsel ingezameld en afgevoerd. Bij hevige neerslag is de afvoercapaciteit van het gemengde rioolstelsel soms te klein. Dan wordt het rioolwater via speciale overstorten in sloten en vijvers geloosd. Ook in het gemengde rioolstelsel van Hatert bevinden zich enkele van deze overstorten. Onder andere de voormalige vijver aan de Opaalstraat en de vijver aan de Grootstalselaan hadden wel eens last van overstort van het riool.

Aan deze overlast is gewerkt. In Hatert zijn veel straten en woningen losgekoppeld van het riool. Regenwater wordt niet meer afgevoerd via de vuilwaterriolering. Dit noemen we afkoppelen. Een deel van de Opaalstraat is afgekoppeld en de overstortvijver is gedempt. Onder andere de Smaragdstraat, Albardastraat, Friesenburgstraat, Malderburchtstraat en enkele hofjes zijn afgekoppeld. Ook woningen en straten in de buurt

van het park zijn afgekoppeld. Hierdoor verbetert de waterkwaliteit van de vijvers en sloten doordat het riool minder vaak zal overstorten.

Bij veel woningen zien we dit beeld: de regenpijp is afgekoppeld van het vuilwaterriool. Het regenwater van de woning loopt via de regenpijp en het gootje door de tuin naar de straat. Daar komt het via een putje in een lekke buis onder de grond of in een verlaagde groenstrook (wadi). Vandaar zakt het de grond in.

Kei 7: Paddenpoelen

De ondergrond in dit gebied is nat waardoor er veen is ontstaan. Veen is een grondsoort die bestaat uit plantenresten die niet snel vergaan, het is nat en sponzig. Dit is een goede plek voor de twee paddenpoelen die achter en rechts naast de Delsenhofflat liggen.

De paddenpoel is een leefgebied voor onder andere kikkers, padden en salamanders. In de winter kruipen ze in de modder om te overwinteren. Verschillende plantensoorten doen het goed in en aan de rand van de poel. Ook libellen, schaatsenrijders en vlinders treffen we er aan. Vogels en zoogdieren maken graag gebruik van de poel om er te drinken en te baden.

Kei 8: De wijk Hatert

Hatert is een wijk met een eigen identiteit. Door het woningtekort in Nijmegen werd het dorp Hatert in de jaren zestig van de vorige eeuw uitgebreid met meer dan 3500 woningen. Hatert werd een stadswijk van Nijmegen. Ook in de 21 eeuw blijft Hatert groeien. Op diverse plekken in de wijk zijn nieuwe woningen en flats gebouwd.

Het deel van Hatert ten zuiden van de Hatertseweg is een echte CIAM-wijk. De internationale CIAM-beweging (CIAM staat voor 'Congrès Internationaux d'Architecture Moderne') bestond uit architecten en stedenbouwkundigen die in de eerste helft van de twintigste eeuw een eigen stempel drukten op de architectuur en stedenbouw. Ze waren voorstanders van open bebouwing die veel zonlicht toelaat. De architectuur van de woningen is zeer eenvoudig en functioneel. We zien hier een strak, rechthoekig stratenpatroon dat zich steeds herhaalt. Er zijn veel laagbouwoningen met platte daken en rechthoekige flatgebouwen. Tussen de woonbuurten liggen open (groen)stroken.

De uitbreiding van Nijmegen

In 1930 krijgt stedenbouwkundige ir. Alphons Siebers van de gemeente de opdracht om een stadsuitbreidingsplan te ontwerpen. Het geraamte ervan wordt gevormd door een netwerk van uitvals- en ringwegen. Opvallend is de strikte scheiding die Siebers aanbrengt tussen woon-, werk- en recreatiegebieden. Langs het Maas-Waalkanaal wordt een haven- en industriegebied gepland en niet ver daarvandaan de nieuwe woonwijken voor arbeiders. De gebieden in het zuiden en oosten van de stad zijn voornamelijk bestemd voor woningbouw voor middenstanders en welgestelden. Siebers' ideeën van scheiding van verschillende functies in ruimtelijk opzicht zijn een weerspiegeling van het denken van de CIAM-beweging, dat in de jaren '30 een hoogtepunt bereikt. Hoewel het plan van Siebers al vrij snel wordt aangepast, zal het van grote invloed zijn op de stedenbouwkundige ontwikkeling van Nijmegen in de komende decennia.

Na de Tweede Wereldoorlog (1940-1945) komen er steeds meer fabrieken en steeds meer mensen in Nijmegen en er ontstaan nieuwe wijken zoals Heseveld, Hazenkamp en Hatertse Hei.

De Troelstrastraat

Kei 8: De wijk Hatert

Hatert groeit

Aan het begin van de jaren '60 in de 20e eeuw is er nog steeds een tekort aan woningen in Nijmegen. Het dan 200 woningen tellende dorp Hatert wordt ingelijfd bij Nijmegen. Tussen 1961 en 1965 worden er meer dan 3500 nieuwe woningen gebouwd, waarmee Hatert op dat moment de grootste naoorlogse woonwijk is. De meeste woningen zijn eengezinswoningen, flatwoningen zijn vooral aan de rand van de wijk te vinden.

Het noordelijk deel van de wijk, ten noorden van de Hatertseweg, is anders van karakter dan het grotere, zuidelijk deel. Het noordelijk deel bestaat, afgezien van enkele etagecomplexen, voornamelijk uit koopwoningen (de zogenaamde edelstenenbuurt).

Met name aan de wijkranden staan diverse grote etagecomplexen zoals de studentenflat Vossenveld.

1e wijkcentrum van Nederland

Hatert kreeg het 1e wijkcentrum van heel Nederland in 1967. Het stond op de hoek van de Hatertseweg en de Grootstalselaan. Door een brand werd het centrum in 1986 verwoest. In 1988 verhuisde het wijkcentrum naar de Couwenberghstraat en in 2002 is het vernieuwd.

Hatert in de 21e eeuw

Ook in de 21e eeuw blijft Hatert groeien. We zien Stijl6 aan de Cort van der Lindenstraat met zes appartementengebouwen die twee aan twee gegroepeerd zijn. Ze doen denken aan dansende paren en zijn dan ook vernoemd naar dansstijlen zoals De Merengue, De Tango en De Zouk. Ook aan de Kleverburgstraat en op het Circusterrein, naast Stijl6 zijn en worden nieuwe woningen en appartementen gebouwd.

Stijl6

Kei 9: Bloemenplukweide

Met de bloemen die van het voorjaar tot na de zomer in deze weide staan, kunt u zelf een veldboeket maken. De bloemenplukweide is bedoeld om de natuur bij de mensen te brengen. Ook is het een voedselbron voor insecten en vlinders. De weide is ingezaaid met een mengsel van een- en meerjarige kruidachtigen. De samenstelling zal in de loop der jaren veranderen. Plukkers van een boeket worden verzocht een schaarje te gebruiken om de bloemen af te knippen. De planten lijden daardoor minder schade en komen makkelijker opnieuw in bloei.

Gladiolen

Het park ligt hier tegen de grens aan met de gemeente Heumen. Vanuit deze plek kijkt u naar het zuidoosten uit over de velden richting Malden. Hier worden onder andere gladiolen gekweekt. Miljoenen bollen staan er op zo'n 30 hectare grond. Een deel daarvan wordt gekweekt voor de Nijmeegse wandelvierdaagse. Die gladiolen vinden we bij de intocht van de wandelaars terug op de St. Annastraat die dan Via Gladiola heet.

Kei 10: Paddenstoelen

in het najaar vindt u in het park diverse soorten paddenstoelen. Een paddenstoel is het vruchtlichaam van een schimmel. Onder de hoed van de paddenstoel zitten plaatjes, gaatjes of stekeltjes met sporen. Deze zorgen voor de verspreiding van de paddenstoel. Paddenstoelen hebben vaak een samenlevingsvorm met bomen. Er zijn er die eetbaar zijn maar ook die zwaar giftig zijn.

Een goede raad is om ze allemaal te laten staan. Zo loopt u geen risico en kan iedereen er van genieten. Met een spiegeltje kunt u ze aan de onderkant goed bekijken.

Wilde planten

Wilde planten zoals weegbree en perzikkruid groeien op verschillende plaatsen in het park. Ook vinden we hier planten met een dier in hun naam zoals paardenbloem, varkensgras en hondsdrif.

Hondsdrif is een kruipende, geurende plant met kleine paars-blauwe bloemen. De plant werkt ook tegen de jeuk die men krijgt van brandnetels, waar het dikwijls bij in de buurt groeit.

Kleefkruid

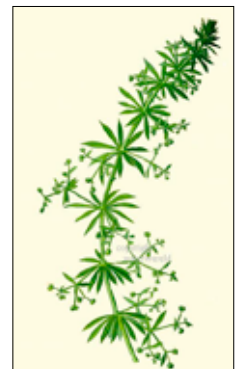
Met zijn lange sierlijke stengels slingert kleefkruid over de grond en tussen andere planten. De slanke blaadjes staan als parapluutjes om de stengel. De plant dankt zijn naam aan het feit dat hij vast blijft zitten aan alles wat er langs strijkt. Dat komt door de vele haakjes die aan de stengel en de vruchten zitten.

Kastanjeboleet

Hondsdrif

Kleefkruid

Bron foto's:

Het Regionaal Archief Nijmegen

Wikipedia

www.talis.nl

Waterservicepunt Nijmegen